

TĖVIŠKĖS

AIDAI

Nr34 (1675) 1989 m. rugsėjo mėn. 5d.

XXXIV METAI

Melbourne

Tautos šventę minit

Kur Lietuvių tauta ir lietuviškumas

Kur gi yra ta Lietuvių tauta? Visur, kur tik gyvena lietuviai. Taigi ne tik pačioje Lietuvoje, bet ir kitur: Europoje, Amerikoje, Anglijoje, Australijoje, Argentinoje. Kanadoje, Brazilijoje ir kituose kraštuose, kur tik lietuvių gyvenama. Vadinasi, lietuvių tauta yra neapibrėžtoje vietoje. Tautą gali sudaryti atskira valstybė, bet gali jos ir neturėti. Tauta ir be valstybės griaučių gali gyventi kaip atskiras organizmas.

Lietuviai per 120 metų rusų vergijoje gyvendami neturėjo savo valstybės, bet per tuos ilgus metus vis dėlto pasiliko gyva tauta. Tokiu būdu tauta yra aukšto lygio dalykas, lyg šventas dvasinis daiktas. Jis drauge nurodo, kad tauta taip pat yra nepalyginti daugiau negu atskiras asmuo.

Rašo Balys Steckis

Lietuvos nepriklausomą gyvenimą nutraukė bolševikinio okupanto jėga ir teroras, kuris graso viso pasaulio laisvei. Šiais laikais Lietuvių tauta yra suskaldyta į tris dalis: viena dalis gyvena pačioje Lietuvoje; kita dalis tremtyje, išblaškyta po visą Sovietų Sąjungą; o trečioji dalis išeivijoje laisvajame pasaulyje.

Naikinamai Lietuvių tautai pasiliko vienintelis ginklas, tai dvasinis pasipriešinimas. Šis pasipriešinimas vyksta be pertraukos pavergoje Lietuvoje ir svetur, kur tik lietuviai gyvena. Tėvynėje gyvenantieji mūsų tautiečiai ekonomiškai suvargo, suskurdo ir nemato savo gyvenime geresnio pragiedrulio, bet vis vien

jie tiki Lietuvos prisikėlimu. Ypatingai šiuo laiku, kada daug kas pasikeitė.

Kiekviena laisvė pareikalauja aukų. Gal ir Lietuvių tautai teks aukotis pakol bus atstatyta Laisva Nepriklausoma Lietuva. Nuo komunistinio teroro ir jų ginklų visa Lietuvos žemė yra krauju pasruvusi. Priešai mėgina per šimtmečius nušluoti Lietuvių tautą nuo žemės paviršiaus. Lietuvių tauta kovoja už savo laisvę su savo priešais kaimynais rusais, lenkais ir vokiečiais.

Mes gyvendami svetur vienu ar kitu būdu minėdami Tautos šventę, atnaujinkime savo ryžtą tėvynės ir tautos darbams ir kovoms už Lietuvos išlaisvinimą, už Lietuvos Nepriklausomybės sugražinimą. Tegul mūsų širdyse be pertraukos rusena dr. V.Kudirkos žodžiai: „Tegul meilė Lietuvos dega mūsų širdyse, vardan tos Lietuvos vienybė tezydi“.

Viešpatie, palaimink ir saugok nuo įvairių priešų mūsų naikinamą tautą ir Tėvynę Lietuvą!

Vytautui Didžiajam

Juozas Mikštas

Zygiais Tavo pulkų, plotais Tavo valstybės,
Praeitis mums kvėpuoja garsi.
Tu spindėjime savo garbės ir didybės
Amžiais gyvas lietuviui esi.

Tavo kardas paklupdė kryžiuočių galybę,
Krymo chanai žemai lankstės jam.
Ir kaimynai visi lenkės Tavo didybei,
Tavo vardui, Europoj garsiam.

Iškovojai garbingai karaliaus vainiką,
Kurio laukė visa Lietuva,
Kuriam kelią pastojo klastingi grobikai,
Kai pavargus Tau sviro galva...

Ir, netekę Tavęs, žmonės verkė, raudojo,
Begalinių kovų sūkurį.
Amžių gedulas Nemuno žemę užklojo,
Ir naktis viešpatavo niūri.

Taip trumpai, kaip sapne, laisvės aušrą išvydę,
Tavo sūnūs vėl šaukias Tavęs:
Vadovauk mūsų kovai, o Vytautai Didis,
Kaip senovėj, į pergalę vesk!

Iš istorijos lapų, iš amžių griuvėsių,
Tavo varžas mums šviečia viltim,
Kad kely laisvėn kliūtis visas nugalėsime,
Kad tauta Tavo dvasioj atgims.

Sveikinimas Tautos šventėje

Tautos šventės proga, sveikiname Australijoje gyvenančius lietuvius, linkėdami nepalūžti tikėjimu ir viltimi, sulaukti mūsų tautos džiugusmo ir siekių - Nepriklausomos Lietuvos.

Prieš 59 metus, švenčiant Lietuvos iškiliojo kunigaikščio Vytauto Didžiojo mirties 500-tąją sukaktį, rugsėjo 8d. pradėta švęsti Tautos šventė. Jau per pirmuosius dvylika sunkiausių Nepriklausomos Lietuvos metų kraštas buvo sužydėjęs tvirtu, tautiniu, lietuvišku susipratimu. Tą parodė tauta 1930m. rugsėjo mėn. 8d. išeidama į miestų aikštes su džiaugsmu ir didingais paradais. Prie miestiečių namų ir kaimų sodybų pagarbiai plevesavo mūsų tautinės trispalvės. Namų languose stovėjo papuošti Vytauto Didžiojo paveikslai.

Iki 1939m. vykusios Tautos šventės lietuvių širdyse ugde pasitikėjimą ir pagarbą savajai tautai, ir tai išliko iki šių dienų.

Okupantas iš rytų, 1940m. pavergęs Lietuvą, panaikino ir Tautos šventę. Jos vietoje primetė lietuviui svetimas, beprasmiškas ir apgaulingas savo šventes. Ramūs ir padorūs gyventojai buvo žiauriai naikinami, siunčiami į siaurės įšalo žemę. Per trumpą laiką, anksčiau kultūra ir gyvenimu kylantis kraštas pavirto skausmo ir ašarų šalimi. Taip okupantas tikėjosi sunaikinti Lietuvą ir jos gyventojus. Jam tai nepavyko. Okupanto kėsmai nepajėgė išplėsti lietuvių tautos sąmoningumo. 1988m. lyg upės užtvanka neišlaikiusi vandens galybės, prasiveržė lietuvių tautos atgimimas, teikiantis vilčių naujam

Nepriklausomos Lietuvos atstatymui.

Tautos šventės proga ir mes tvirčiau pasiryžkime remti mūsų brolių ir sesių pastangas Lietuvoje. Būkime tautiniai susipratę ir vieningi išeivijoje. Tik vieningai dirbdami greičiau išgirsime laisvės varpų dūžius Nepriklausomoje Lietuvoje.

ALB Krašto Valdyba

Žmonių meilės apaštalė motina Teresė iš Kalkutos, kabėdama spaudos konferencijoje Maskvoje, pranešė, kad sovietų valdžiai sutikus, Sovietų Sąjungoje artimiausiu laiku bus įsteigti jos vadovaujamos seserų vienuolijos centrai senelių, ligonių ir Aids liga sergančių vaikų globai. Pastovūs centrai bus įkurti Maskvoje, Spital mieste, Armėnijoje, ir Gruzijos sostinėje Tbilisyje, o, galbūt, ir kitur. Motina Teresė atkreipė dėmesį, kad žmonių meilės apaštalės jau šešis mėnesius laikinai dirba Armėnijoje, Gruzijoje ir vienoje Maskvos ligoninėje, kur, tarp kita ko, slaugo Afganistane sunkiai sužeistus sovietų karius, Maskvos ligoninėje yra pastatyta koplytėlė, kurioje seserys vienuolės gali susitelkti maldoje. Tbilisyje motinos Teresės seserys vienuolės slaugė nuo dujų apnuodytus balandžio 9-os dienos demonstracijos dalyvius, o Spital mieste rūpinasi žemės drebėjimo metu sužeistais asmenimis. Motina Teresė pažymėjo, kad jai nėra didesnės laimės, kaip keliauti po pasaulį, globojant pagalbos reikalingus žmones ir ligonius.

VYTAUTAS DIDYSIS žymiausias Lietuvos valdovas. Vakarų Europos kronikų rašytojai nesigailėdavo jo tėvui Kęstučiui palyginimų į pačius didžiuosius senovės pasaulio vyrus. Net ir didysis Vytauto politikos priešas Dluogošas Vytautą lygina su Aleksandru Didžiuoju — Makedonijos karaliumi.

Bedugnis lietuvių kančių šulinys

Renkamos žinios apie trėmimus ir žudymus

Zudynės, trėmimai lietuvių tautai ne naujiena. Pirmosios žinios apie tai užrašytos kryžiuočių bei kalavijuočių kronikose. Taip Hermanas Vartbege liudija, kad 1373 m. jų „riteriai“ iš Linkmenų, Tauragnų, Videniškių, Labanoro apylinkų suėmė išsivare 100 žmonių ir daugybę arklių. O 1377 m. tie patys įsiveržėliai, siautėję minėtose apylinkėse, išsivare 600 abiejų lyčių lietuvių. Panašus teroras, o gal dar didesnis, vyko Žemaičių žemėje ir tęsėsi apie 200 metų. Tačiau ano meto aukų niekas nesuskaičiavo. Žinomos tik pasekmės — tai buvo viena iš svarbiausių priežasčių, kodėl Lietuvos gyventojų skaičius negalėjo augti taip, kaip jos kaimynų vokiečių, rusų, lenkų, gudų: šios tautos mus keliaropai pralenkė. Nuo XVII a. vidurio lietuvius trėmė rusai, ypač po 1655, 1794, 1831, 1863 metų įvykių. Vien tik po 1863 m. sukilimo į Tobolsko, Tomsko, Saratovo gubernijas, Krasnojarsko ir Irkutsko apylinkes, išstremta apie 2400 sukilėlių bei jų rėmėjų. Buvo tremiamos ir šeimos. Liko nemaža tuščių kaimų bei dvarų. Netrukus jie buvo kolonizuoti rusais. Dar vėliau buvo tremiami knygnešiai, 1905 m. revoliucinio judėjimo dalyviai.

Tačiau visus minėtus carinių rusų žiaurumus pralenkė Lietuvą okupavę sovietiniai rusai. Mums gerai pažįstamos 1940-1941, 1945-1953 m. trėmimo bangos.

Zudymai bei trėmimai palietė beveik kiekvieną šeimą. Pirmuosius trėmimus mes, lietuviai išėiviai, patys pergyvenome savo tėvynėje. Jų pasėkoje dešimtys tūkstančių mūsiškių, gelbėdamiesi nuo teroro, atsidadė Vakaruose. Apie pokario meto trėmimus mes patyrėme iš savo artimųjų tačiau tik mažą dalelę tos tautos skausmų bei ašarų. O jų buvo juk kalnai ir upės. Ir tik dabar, pasikeitus aplinkybėms, kai tauta tėvynėje prakalbo, mes skaitome ir girdime pasakojimus — šurpius liudijimus, kaip visa tai vyko. Sąjūdis sudarė komisiją stalinizmo laikų nusikaltimams tirti. Bet tai tik pradžia, nes tyrimo darbas sunkus. Pirmiausia, Maskvos įstaigos tebe laiko savo archyvus uždarus ir neteikia reikiamų žinių, o ir vietinės sovietinės valdžios institucijos, esančios vis dar Maskvos kontrolėje, labai nedaug žinių teikia. Eina kalbos, kad KGB įstaigos trėmimo laikų bylas bei dokumentus naikina. Bet prabilo okupuotosios Lietuvos formali ir ypač neformali spauda. Kas ją seka (o tokių sekėjų pas mus nėra daug), skaito joje daugybę šurpių atsiminimų, pasakojimų. Susiorganizavo ir dar esantieji gyvi grįžusieji tremtiniai. O jų Lietuvoje gali būti apie 100,000. 1988.X.27 jie pradėjo Kaune leisti savo laikraštį „Tremtinys“, kaip

Bronius Kviklys
Mūsų specialus bendradarbis Čikagoje

Lietuvos Tremtinių klubų tarybos organą. Turime keletą numerių po ranka. Sankiam trėmtinių susirinkimai, ruošiamos jų demonstracijos, reikalaujama pilnutinės rehabilitacijos ir turto gražinimo. Tai verta ir teisinga.

Iš spaudoje trėmtinių reikalų kilusių diskusijų mūsų dėmesį patraukė „Pergalės“ žurnale (Nr. 6, 1989) atspausdintas L. Gadeikio paruoštas įžanginis rašinys — pasikalbėjimas su šešiais Sąjūdžio komisijos stalinizmo nusaikaltimams tirti nariais — prof. J. Juzeliūnu (komisijos pirmininku), istorijos mokslų dr. A. Tyla, rašyt. J. Apučiu, J. Jurgeliu, V. Vosyliute. Tačiau komisija dar nedaug ką tepadarė — „Tai tik pradžia, kančių šulinys dar bedugnis“.

Istorikas Ant. Yla, trumpai apžvelgęs trėmimo istoriją amžių būvyje, teigia, kad „1940-1953 m. trėmimai iš Lietuvos buvo lietuvių politinio, tautinio, kultūrinio genocido įgyvendinimas“. Jei carinių laikų trėmimai buvo vykdomi rusų gubernatorių, tai karo ir pokario metais juos vykdė „Lietuvos vyriausybė, kuri save vadino darbo žmonių valdžia ir Lietuvos komunistų partija, kuri vadovavo visam politiniam ir ūkiniam gyvenimui. Deja, per visą beveik 800 metų Lietuvos valstybingumo istoriją dar neturėta tokios jos vyriausybė, kuri būtų atstūmusi nuo savęs šimtus tūkstančių savo tautiečių, ir išvariusi nėščias moteris, kūdikius, senelius, motinas, tėvus, žemdirbius ir amatininkus, mokytojus ir kultūros dantuotojus, prekybininkus ir verslovininkus prie Laptevų jūros, į Krasnojarsko kraštą, Altajų, Komiją, Igarką ir kitur, kur niekad lietuviai negyveno ir nesiruošė gyventi. Baisiausia, kad Lietuvos valdžia domėjosi tik tremiamųjų turtu ir stengėsi jį tuojau pasisavinti. Valdžios atstovai net nelydėjo tremiamųjų prie vagonų, tai darė tik enkavedistai ir skrebai. Valdžia nesiekdama savo įgaliotinių prie ešalonų, neaprupino jų medicinos personalu, nesirūpino jų likimu, atsidūrus tremties vietoje. Žodžiu, atstūmė tautos dalį pražūčiai ir net bodėjosi ja domėtis. Man neteko girdėti, kad bent vienas Lietuvos valdžios atstovas būtų atsigulęs ant begiupriešais trėmtinių ešaloną ir nepraleidęs jo į išstremtį. Atrodo, kad jie nebūtų pasipriešinę, jeigu taip būtų pasielgta ir su visa lietuvių tauta. Nežinau, kaip po šimto metų, kai šie tragiški įvykiai bus tik nuogas faktas, reiks aiškinti šį tautinį kanibalizmą... Čia norėtūsi prisiminti ir 16-ąją diviziją. Ji gynė mūsų tautą nuo hitlerininkų, tačiau nė piršto nepajudino, kad apgintų ją

nuo enkavedistų teroro.

Virginija Vosyliutė, komisijos narė pasakoja, kad komisija gaunanti tūkstančius trėmtinių laišku, kuriuose nusakomas tragiškas trėmtinių gyvenimas ir likimas. „Daugelis laišku taip ir prasideda: „Jūs atvėrėte daug jau apgijusių žaidžų“ ir baigiasi: „Daugiau negaliu rašyti, nes pradėjau vargti, pradėjo drebėti rankos, todėl ir baigiu“. Laiškų ir archyvinų dokumentų dėka, „genocidas iškyla visais savo pavidalais ir formomis. „Sia proga ji pateikia J. Pociaus iš Silutės liudijimą apie žudynes 1941.VI.22 Girininkų kaime. Vainuto vls: „Rytą apie 10 val. išgirdome šūvius ir klyksmą. Kaip vėliau paaiškėjo, kad besitraukiančios rusų kariuomenės politrukas su kareiviais nužudė ūkininką Daukšą Joną, brolio sūnų, taip pat Daukšą Joną, berną Pielikį. Nuėję į kaimyninį ūkį, nužudė jaunuolį Jukną. Visi jie buvo žiauriausiai nukankinti. Vienam (nepriemu kuriam) buvo uždėtos ant krūtinės akėčios virbalais ir kūną, o ant akėčių sukrauti maišai grūdų, ir šis jaunuolis taip kankinosi, kad galva išmušė giliai duobę klojime“.

Minėta komisija susilaukė daug liudijimų apie kitus žiaurus kankinius, apie sudegintas sodybas, kaimus, nužudytų laisvės kovotojų lavonus, pamestus paniekai viešose vietose, apie žiauriausius trėmimus ir mirtį spreigračio zonoje. V. Vosyliutės liudijimas baigiamas šiais marijampolietės Z. Zilinskienės žodžiais: „Stebuklas, kad likai gyva, šalele, rūtų. Po tokios golgotos, kurią ištvėrė Lietuva, - iš tikrųjų stebuklas!“

„Pergalės“ žurnale (Nr. 6, 18 psl.) pateiktas vieno kaimiečio autentiškas liudijimas, kad į Olchono salą, esančią Baikalo ežere, iš Marijampolės buvę atvežta bėrų, sartių ir širmų žirgų. Taigi buvo tremiami ne tik žmonės, bet ir arkliai.

Buvusių trėmtinių atsiminimai - liudijimai okup. Lietuvoje vis daugiau telkiasi. Rūpinamasi jų išleidimu. Šio didelio ir labai svarbaus darbo dalį turėtų atlikti ir lietuviškoji išėivija.

Lietuvos naftininkai Švedijoje

Lietuvos geologijos mokslinio instituto trys specialistai, Švedijos karališkosios akademijos kviečiami, neseniai buvo nuykė į Švediją susipažinti su to krašto geologų darbais naftos paieškų srityje. Jie aplankė Stockholm, Lundo ir Geteborgo universitetus, kur yra geologijos katedros. Geteborge dalyvavo seminare regiono naftos geologijos klausimais. Buvus sutarta dėl Švedijos-Lietuvos mokslinio bendradarbiavimo.

Švedija eksploatuoja naftą Gotlando salos gamtos draustinyje, kur keturiasdešimtyje grėžinių aptikta nafta. Švedija labai rūpinasi ir gamtos apsauga — per 15 metų nebuvo atsitikimo, kad dėl naftos gamybos būtų nors kiek užteršta aplinka.

Lietuviai tikisi, kad nuo 1990 metų (kai Lietuva pradės gyventi ekonominio savarankiškumo sąlygomis) gal atsisiras galimybė įsigyti švedų moderniškiausių naftos gavybos įrenginių ir patiems pradėti tvarkingai eksploatuoti Genčių naftos telkinį, iš kurio tikimasi gauti iki 80.000 tūkstančių tonų naftos per metus. Tai labai praverstų atgimstančiai valstybei.

ĮVYKIAI

Brisbane. Brisbanėje rugpjūčio 22 d. prasidėjo 22-oji Pasaulinė Antikomunistinės Lygos konferencija, pirmą kartą suruošta Australijoje. Dalyvauja virš šimto delegatų. Tik iškilo didelis nepasitenkinimas, kai Lygos pirmininkui - Taivano parlamentarui Mr. Chau, Australijos valdžia nedavė įvažiavimo turistinės vizos. Taip pat vizos nedavė ir Kanados jaunimo atstovui Ch. Lenon, 22 metų amžiaus. Amerikos kongresmanas Mr. Solomon pareiškė, kad šį negarbingą Australijos valdžios žestą surgrįžes pristatys Amerikos kongrese, jei Australija neįsileidžia antikomunistų vadų, tai ką ji tada pagaliau įsileidžia?

Melbournas. „The Age“ VIII.22 paskelbė platų savo kolumnisto Mr. Michael Barnard straipsnį „Pabaltiečių išdavimo aidas“ - minint 50 metų sukaktį nuo gėdingojo Ribbentropo-Molotovo pakto. Dar dokumentuotai pažymi, kad Sovietų prezidentas Gorbačiovas parodo daugiau simpatijų pavergtosiom tautom Lietuvai, Latvijai ir Estijai, negu Australijos ministras pirmininkas Whitlam, kuris tas valstybes ne tik de facto, bet ir de jure buvo pripažinęs Sovietų Sąjungai.

Cekoslovakijos sostinėje Prahėje VIII.22 vyko didžiulės demonstracijos, minint 21 metus nuo Varšuvos pakto kariuomenės invazijos į Čekoslovakiją, demonstrantai reikalavo laisvės. Policija ginkluota lazdomis išblaškė demonstrantus, 370 suėmė, o sužeistuosius greitoji pagalba išvežiojo po ligonines.

Sydnejus. Anglikonų vyskupų sinodas rugpjūčio 22 d. rankų pakėlimu nubalsavo moteris šventinti į kunigus, savaip aiškindamiesi Sv. Raštą, neturėdami neklaidingo autoriteto.

Melbournas. Keston koledžo leidžiamas biuletinis „The Right to Believe“ šios savaitės laidoje pateikia žinių iš kun. Alfonso Svarinsko apsilankymo Melbourne, Vilniaus katedros sugražinimą, Nijolės Sadūnaitės prakalbą katedros peršventinimo iškilmėse, pailiustruojant nuotraukomis.

Vilniū, Rigą ir Taliną rugpjūčio 23d. sujungė virš devejų milijonų Pabaltijo žmonių rankų grandinė. Tokios vienybės ir laisvės taikios demonstracijos pasaulis dar nebuvo matęs, - skelbia tarptautinės žinių agentūros, minint Ribbentropo-Molotovo pakto 50 metų sukaktį, kuriuo Lietuva, Latvija ir Estija buvo Sovietų Sąjungos okupuotos. Iš Vilniaus Reuterio agentūra praneša, kad Lietuvos masinio Sąjūdžio žiniomis, vien tik per Lietuvą milijonas žmonių įsijungė į šią 600 kilometrų Laisvės grandį. Demonstrantai skalandavo: „Laisnės! Laisvės! Šalin Rusijos imperiją!“

Australijos oro pilotų federacijos 1600 pilotų VII.24 masiškai pasitraukė iš pareigų, kai negavo po \$30,000 metinio priedo, nors jų metinė alga virš \$70,000. Tai sukėlė sąmyšį keleivių tarpe, kai vien tik turistų iš užjūrių kiekvienu metu Australijoje būna apie 300,000. Australijos turizmas, dėl tokio streiko nukentės apie \$600 milijonų.

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mioldažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$25. Kituose kraštuose \$30. Atskiras numeris 50c. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$1.50. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Published by Dr. Pranas Dauknyš
18 Henry St., Kensington 3031
President of the Lithuanian
Catholic Federation

Nekomunistinė valdžia Lenkijoje

Rašo Dr. Jonas Kunca

Gyventojų nepasitenkinimas komunistine valdžia ir L. Walesos laisvų sindikatų spaudimas privertė Jeruzelski ieškoti kompromiso. Pusiausiausiuose rinkimuose buvo išrinktas sekančios sudėties seimas: 173 komunistai, 161 Walesos šalininkai, 76 ūkininkų partijos, 27 demokratai ir 23 krikščionių partijų atstovai. Atrodė, kad valdžia liks komunistų rankose, nes ūkininkų ir demokratų partijos iki šiol veiks kartu su komunistų partija. Bet įvykęs netikėtumas pavertė niekais visus Varšuvos komunistinės valdžios lūkesčius.

Trys mažosios partijos-ūkininkų, demokratų ir krikščionių-staiga paliko kompartiją ir perėjo į Walesos šalininkų pusę. Kompartija seime liko mažuma ir buvo priversta sutikti, kad Walesos parinktas ministeris pirmininkas Tadeusz Mazowiecki sudarytų naują ministrų kabinetą, kuriame komunistam paliekamos tik vidaus reikalų ir krašto apsaugos ministerijos. Bent taip dalykai stovėjo iki šio straipsnio rašymo dienos. Susidarė nelaukta situacija: komunistinė diktatūra prarado valdžią per jos pačios suorkestruotus rinkimus. Gorbačioviui teko tik paguosti Varšuvos draugus ir jiems patarti netrukdyti naujos valdžios sudarymo.

Lenkija turi nekomunistinę valdžią ir gali savarankiškai tvarkyti

savo sugriuvusią ekonomiką. Maskva tankų nesiųs, o Vakarai Lenkijai padės atsistatyti. Dabar priklausys nuo pačių lenkų sugebėjimo, susiklausymo ir darbštumo, ar jie išnaudos šią vienkartinę progą atsikratyti Maskva ir atkurti naują, laisvą Lenkiją. Yra keletas dalykų, kurie verčia šiek tiek abejoti apie lenkų šviesią ateitį.

Nesusiklausymas yra sena lenkų liga charakteringa krašto istorijai. Atgavus nepriklausomybę 1918 metais, Lenkija, vietoj daryti progresą, daugiau rūpinosi svetimų žemių prijungimu, negu krašto gerbūviu. Dabar pati Walesos sindikatų grupė yra suskilus į dvi dalis, o krikščionių partija net į tris. Artokių grupių koalicija galės ilgiau išsilaikyti, sunku pasakyti. O ar lenkų tauta supras dabartinę istorinę valdandą, kada ji turi pasiaukoti savo krašto ateičiai? Nauja valdžia stebuklų nepadarys. Pradėjus perorganizuoti komunistinę betvarę, atsiras bedarbė ir infliacija, kurias lenkai turės kantriai pernešti, jei nenori paskęsti chaoso ir vėl atsidurti rusų „globoj“.

Kita kliūtis, tai neturėjimas krašto valdymui patyrusių žmonių po ilgametės marksistinės diktatūros viešpatavimo. Atrodo, kad Sodilarumas neturi paruošęs planų krašto pertvarkymui. Tai brangaus

laiko praradimas naujai valdžiai.

Vakarai jau mėgino anksčiau padėti Lenkijai paskolindami jai 36 milijonų dolerių. Varšuva neprotiškai išleido tuos milijonus, ir dabar padėtis tame krašte yra ne tik nepagerėjusi, bet dar pablogėjusi, o 36 milijonų dolerių skola yra nauja problema, kurią turės mėginti išspręsti nauja demokratine valdžia. Nudėgę rankas tarptautiniai bankai šį kartą bus atsargesni svarstydami lenkų prašymus.

Susumavus visas aplinkybes tenka abejoti, ar nauja valdžia ir visa lenkų tauta sugebės nugalėti sunkumus. Netiesioginiai Lenkijos įvykių eiga liečia ir mus bei kitus pabaltiečius. Jei dėl nesugebėjimo ar vidaus kivirčių Lenkija nepajėgs atsistatyti, pasaulis pradės galvoti, kad pavergtos rytų Europos tautos nesugeba savystoviai tvarkytis, kai Maskva nesikiša į jų vidaus reikalus. Tokiu atveju Vakarų entuziazmas galėtų sumažėti ir dėl Pabaltijo valstybių išsilaisvinimo. Būtų buvę geriau mums ir visom kitom pavergtom tautom, jei laisvę savarankiškai valdytis būtų pirmiau atgavusios Pabaltijo respublikos, nes ten tokia proga būtų buvęs daug tinkamiau išnaudota.

Po dviejų milijonų pabaltiečių protesto prieš rusų okupaciją ir reikalavimo nepriklausomybės, Maskva ko gero pasidarys nuolaidesnė. Gal dar laiku Lietuva, Latvija ir Estija išsikovo teisę į savarankišką gyvenimą ir galės parodyti pasauliui, kad būdamos laisvos, jos moka tvarkytis ir progresuoti. Tik turim iš lenkų pasimokyti, kad neturim laukti laisvės valandos nepasiruošę jos sutikti.

Varšuva. Žydų lyderiai verčia Lenkijos valdžią, JAV ir Vatikaną, kad karmeličių vienuolyną uždarytų prie buvusio Auschwitzo koncentracijos lagerio. Motyvuoja tuo, kad maldos ir gėlės trukdo žuvusiems žydams ilsėtis, o katalikai kaip tik ir meldžiasi už mirusius, kas žydams nepatinka.

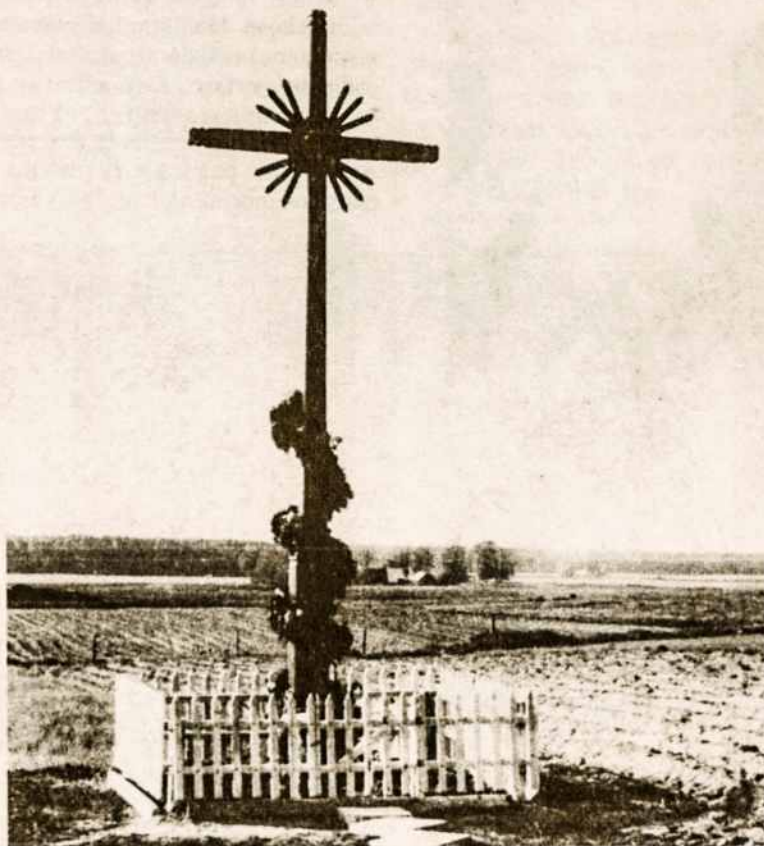
Europos parlamente

Iš Strasburg patiriama, kad naujai išrinktojo Europos Parlamento deputatai, priklausantys vadinamai Pabaltijo intergrupei, paskelbė pareiškimą sovietų ir nacių susitarimų penkiasdešimtmečio proga. Pareiškime su pasitenkinimu konstatuojama, kad sovietinė valdžia dabar jau pripažino Molotovo ir Ribbentropo slapųjų protokolų pasirašymą, nulėmusį trijų Pabaltijo valstybių įjungimą į Sovietų Sąjungą ir yra paremiami Pabaltijo tautų siekiai atgauti laisvo apsisprendimo teisę ir atkurti valstybinę nepriklausomybę.

Vadinamoje Pabaltijo intergrupėje Europos Parlamente dalyvauja socialistų, krikščionių demokratų, liberalų, konservatorių ir žaliųjų partijų atstovai. Po paskutinių Europos Parlamento deputatų rinkimų, Pabaltijo intergrupės narių sąstatas yra kiek pasikeitęs ir išsiplėtęs. Neišrinkta italų krikščionių demokratų partijos deputatą Gustavo Selva grupėje pakeitė ilgametis ir nuoširdus Pabaltijo tautų bičiulis Otto von Habsburgas. Kiti nauji intergrupės nariai yra ispanas Manuel Medina Ortega, buvęs Danijos socialdemokratų partijos sekretorius Christiansen, danė taip pat socialdemokratė Kirsten, buvęs Danijos žemės ūkio ministras Kofiod, buvusi Vakarų Vokietijos Žaliųjų pirmininkė Eva Kvistorp. Pažymėtina, kad Pabaltijo intergrupės veiklą Europos Parlamente dabar pradėjo remti taip pat ir Italijos komunistai: su grupe ryšius palaiko jų atstovė Luciana Castellina. Intergrupė remia Pabaltijo kraštų suvereniteto

atstatymą, rūpinasi, kad Pabaltijo kraštuose būtų pilnai gerbiamos pagrindinės, rūpinasi, kad Pabaltijo kraštuose būtų pilnai gerbiamos pagrindinės žmogaus teisės bei laisvės. Rugsėjo mėnesį Pabaltijo intergrupė numato pateikti Europos Parlamentui rezoliuciją, reikalaujančią sugražinti Pabaltijo kraštams suvereniteto teises.

LRTV

Stribų sušaudytiems 7 Lietuvos partizanams pastatytas ažuolinis kryžius jų atminimui netoli nuo Veiverių miestelio

Europos „bendrieji namai“

Sovietų kompartijos generaliniam sekretoriui Gorbačioviui jau kurį laiką primygtinai skelbiant mintį, kad Europoje privalo būti kuriami vadinami „bendrieji namai“, griauinant Europos tautos tebeskiriančius barjerus, Rytų Vokietijos lyderis Honnecher pasisako priešingai. Jis pareiškė, pavyzdžiui, kad Berlyno mūro siena tebėra reikalinga, kad negali būti kalbos apie jos sugruovimą, nes ši siena apsaugoje Rytų Vokietiją nuo neigiamos Vakarų pasaulio įtakos. Honnecher taip pat pareiškė, kad Rytų Vokietijai nereikia nei persitvarkymo, nei politinių ar ekonominių reformų, nes, jo įsitikinimu, tokiomis reformomis tesiekama palaipsniškai sunaikinti vadinamą socialistinę santvarką. Apžvalgininkai reiškia nuomonę, kad vargu bus įmanoma sukurti Europos „bendruosius namus“, jei pačioje jos šerdyje valdžios viršūnės reiškiamos tokios atžagareiviškos mintys, jokių būdu nesiderinančios su Europos vienybės idėja. AGI

„Glasnost“ redaktoriaus kalba

Maskvoje leidžiamo kitaminčių žurnalo „Glasnost“ redaktorius Sergei Grigoryants, kalbėdamas neseniai Ispanijoje įvykusiame tarptautiniame simpoziume apie padėtį Centre ir Rytų Europoje išreiškė nuomonę, kad Sovietų Sąjungoje dabar vykstančią pertvarką praveda ne sovietinė valdžia, o milijonai piliečių, pradedančių suprasti, jog krašto gyvenimą reikia pakreipti nauja linkme. Sovietinės valdžios skelbiami skambūs šūkių apie demokratizaciją, pažymėjo Grigoryants, yra retorika ir neturi nieko bendra su tikraisiais demokratiniiais jausmais, kurie pradeda įsigalėti Sovietų Sąjungoje ir kurie sukelia valdžiai didelį nerimą. Padėtis Sovietų Sąjungoje keičiasi greičiau, negu valdžia manė, ir dėl to valdantieji baiminasi, kad įvykių raida galinti išsprukti iš jų kontrolės. Grigoryants įsitikinimu, sovietinės valdžios padėtį labai apsunkina, jo žodžiais tariant, katastrofiška krašto ekonominė padėtis ir plintančių nacionalistinių judėjimų reikalavimai. Ansa.

Voyager 2 - Amerikos raketa, paleista prieš 12 metų, per valandą skriedama 60,000 kilometrų, praskriejo Jupiterį 1979m., Saturną 1981m., Uraną 1986m. ir dabar rugpjūčio 25d. skriejo virš Neptūno ir apie 8,000 spalvotų nuotraukų pasiuntė į žemę, kurias priėmė prie Canberros Tidbinilla ir Parke radijo teleskopai ir jas perdavė Amerikos erdvės laboratorijom į Pasadeną. Raketa su moksliniais tyrimų instrumentais sveria 808kg., turi kompiuterius, radijo siųstuvą, priimtuvą, televizijos aparatą, branduolinius generatorius. Tai nuostabus Amerikos technologijos atsieikimas. Voyager 2 artinasi prie saulės sistemos ribos ir dings begalybėje. Radijo bangos, kaip ir šviesos, per sekundę skrenda 300,000 kilometrų. Dabar televizija radijo bangom iš Voyager ateina per 4 valandas ir 6 minutes, atsimenant, kad šviesa nuo saulės ateina per 8 minutes, kuri vidutiniškai nuo žemės yra už 149,680,000 kilometrų!

„Demokratija ir Nepriklausomybė“

Mūsų išeivijos spaudoje buvo skelbta apie šiais metais Paryžiuje įkurta centrą tautiniams-demokratiniais judėjimams Sovietų imperijoje remti ir to centro, pavadinto „Demokratija ir Nepriklausomybė“, veiklą. Neseniai ši organizacija, vienos savo rezoliucijos pagrindu paruošė raštą, kuriuo prašoma, kad JAV ir Prancūzijos prezidentai, Didžiosios Britanijos Premjerė, Jungtinių Tautų generalinis sekretorius, Europos parlamentas ir Europos nusiginklavimo ir bendradarbiavimo konferencija įtaigotų TSRS ir abiejų Vokietijų vyriausybes, kad jos atšauktų slaptuosius Molotovo-Ribentropo protokolus ir juos viešai pasmerktų. Raštas kiekvienam adresatui išsiųstas atskirai. Ši rezoliucija, drauge su kitomis, buvo išplatinta ir įvairiose valdžios įstaigose, politinėse organizacijose ir perduota spaudos atstovams. Aukščiau minėto rašto tekstas buvo paskelbtas ir mūsų lietuviškoje spaudoje.

Eiliniame JAV Senato posėdyje š.m. birželio 23 d., senatorius Jene Helms reikalavo, kad JAV vyriausybė susilaikytų nuo ekonominės paramos Sovietų Sąjungai ir nesuteiktų prekybos lengvatų jai tol, kol toje valstybėje nebus įgyvendinta tikroji demokratija. Senatorius J.Helms rėmėsi organizacijos „Demokratija ir Nepriklausomybė“ dokumentais. Pristatęs tą organizaciją ir paminėjęs, jo žodžiais tariant, istorinę jos konferenciją, vykusią š.m. gegužės mėnesį Paryžiuje, supažindino su toje konferencijoje paskelbtos deklaracijos pilnu tekstu, kuriame argumentuotai parodoma, jog TSRS ir toliau pasilieka kolonijinė imperija, kurioje tebevaržomos žmogaus teisės. Senatorius įsitikinimu, Sovietų Sąjungoje pavergtų tautų klausimai yra labai aktualūs ir šiuo metu labiausiai matomi. Todėl dar neatėjo laikas atšaukti 1974 metais įvestai Jackson-Vanik pataisai dėl sankcijų taikymo ekonominiuose

Vytautas Skuodis

prekybiniuose santykiuose su Sovietų Sąjunga. Žydų emigracijos sąlygų pagerinimas dar nėra žmogaus teisių problemos toje šalyje išsprendimas.

Senatorius J.Helms savo kalboje, ne kartą remdamasis organizacijos „Demokratija ir Nepriklausomybė“ prezidento Paruio Airikiano žodžiais, pabrėžė, jog ir Jungtinių Tautų moralinė pareiga padėti pavergtoms ir laisvę mylinčioms tautoms. Jo nuomone, laisvosios valstybės eis prieš TSRS pavergtų tautų interesus, jeigu jų pavergėjui, t.y. Sovietų Sąjungai, skubės daryti nuolaidas už pažadus, o ne už atliktus veiksmus.

Senatorius J.Helms pateikė Senatui organizacijos „Demokratija ir Nepriklausomybė“ peticiją šiuo klausimu, adresuotą JAV Prezidentui. Taip pat paskelbė ir antrą analogišką peticiją, kurią pasirašė daugiau kaip vienas šimtas politinių ir mokesčių mokėtojų organizacijų atstovų bei kiti įtakingi asmenys. Visi jie prašo JAV Prezidentą susilaikyti nuo

ekonominių-prekybinių lengvatų Sovietų Sąjungai suteikimo.

Sios senatoriaus J.Helms kalbos tekstas su visais priedais buvo atspausdintas „Congressional Record - Senate“ š.m. birželio 23 d. laidoje. Tų priedų tarpe: organizacijos „Demokratija ir Nepriklausomybė“ deklaracijos pilnas tekstas; E.B.Fein straipsnis iš „The New Times“ š.m. gegužės 15 d. laidos apie gegužės 14 dieną Taline įvykusią Pabaltijo kraštų sąjūdžių asamblėją ir jo darbo rezultatus; organizacijos „Demokratija ir Nepriklausomybė“ peticija JAV Prezidentui; politinių organizacijų ir mokesčių mokėtojų įvairių kitų organizacijų bei įtakingų asmenų peticija JAV Prezidentui ir keletas kitų dokumentų.

Sis senatoriaus J. Helms pranešimas JAV Senate rodo oficialų Amerikos valdžios sluoksnių pripažinimą organizacijos „Demokratija ir Nepriklausomybė“ ir jos vertinimą, kovoje už demokratiją ir nepriklausomybę Sovietų Sąjungos pavergtuose kraštuose, įskaitant ir Lietuvą.

Nauja knyga Lietuvos jaunimui

Balzeko lietuvių kultūros muziejus paruošė spaudai knygą: „The Lithuanian Heritage: The Many Views of Youth“, skirtą lietuvių jaunosios kartos tautinės tapatybės apibūdinimui. Redaktoriai: D. Račiūnaitė, Antanas Saulaitis, SJ., M. Stankus Saulaitis. Šis projektas pareikalavo kelių intensyvaus tyrinėjimo metų. Knyga susideda iš pasikalbėjimų su vidurinių mokyklų ir universitetų lietuviams studentais ir lietuvių organizacijų atstovais. Ji liečia naujosios, Amerikoje gimusios kartos pažiūrą į įvairiausias lietuvių sąmonės aspektus. Turima čia omenyje: lietuvių kalbos mokėjimas, dvikalbiškumas, anglų ar lietuvių kalbų vyravimas

kasdieniniame vartojime, Lietuvos istorijos ir lietuvių literatūros įsisavinimo laipsnis. Įdomumą sukelia skyrius apie jaunųjų lietuvių pasikalbėjimus su tėvais apie pastarųjų atvykimą į Ameriką bei jų išgyvenimus išeivijoje. Parodyta kokių laipsnių tėvų tautinė tapatybė, susiformavusi dar Lietuvoje, įtakoją jų, čia gimusių vaikų, mentalitetą ir jausmus. Ši knyga yra darbo vaisius daugelio žmonių, kurie surinko labai vertingą medžiagą. Knyga yra išimtinio pobūdžio, nes panašios neišleido jokia Amerikos tautinė grupė kilusi iš Rytų Europos. Šis leidinys yra nepaprastai svarbus šaltinis mokslininkams ir bendrai asmenims, kurie domisi išeivijos lietuvių gyvenimo problemomis. Knygos išleidimas yra visų mūsų prestižo reikalas. Knyga yra gausiai iliustruota. Jos apimtis - 200 psl. Ši knyga turėtų atsirasti kiekvieno lietuvių ir lietuvių kultūros įtaigų bibliotekose. Maloniai kreipiamės į visuomenę prašydami pagalbos šiam projektui įvykdyti savo aukomis ar jo užsiprenumeravimu iš anksto.

Nijolė Sadūnaitė Europoje

Liepos 1 d. į Paryžių atskrido pasaulinio garso lietuvaitė Nijolė Sadūnaitė. Trapi, moteriška, švelni, bet viena iš aršiausių kovotojų už religinę žmogaus teisę melstis ir laisvai išpažinti Dievą savame krašte. 1987 m. rugpjūčio 23 dieną, Molotovo-Ribentropo klastingo pakto proga, ji buvo viena iš rengėjų pirmojo protesto Vilniuje, žinodama, kad jai vėl gresia kalėjimas. Rugpjūčio 28 dieną Nijolė Sadūnaitė, Robertas Grigas ir kun. Rokas Puzonas buvo suimti ir išvežti į Baltarusijos miškus. Saugumiečiai ten juos mušė ir gąsdino mirtimi. „Manęs jie nemušė, tik vyrus, bet sakė, kad sušaudysią. Prieš išvažiuodami saugumiečiai pasiėmė geležines dalbas ir kastuvėlius; Robertui Grigui jau duobė buvo iškasta... Zinoma, jau buvome pasiruošę mirti, užsimerkę meldėmės... viskas „Dievo rankose, mes Jo vaikai. Bet nenušovė, kad išveš į Sibirą grasino“ - kalbėjo Nijolė telefonu iš Paryžiaus. Dabar, kai Vilniuje viešai ir oficialiai ruošiamasi 50 metų Molotovo-Ribentropo pakto sukaktį paminėti - ją, Nijolę Sadūnaitę pirmą kartą išleido į Vakarus. Koks sutapimas? Europos Lietuvis Nr. 31

Didžioji Vakarų spauda, radijas ir televizija plačiai pranešė apie Rygoje įvykusį masinį mitingą, kurio dalyviai - daugiau negu šimtą tūkstančių latvių - reikalavo Latvijai ekonominio savarankiškumo. Mitingas vyko kaip tik tuo metu, kai Sovietų Sąjungos liaudies deputatų kongreso posėdyje Maskvoje buvo svarstomas Estijos ir Lietuvos deputatų pateiktas pasiūlymas suteikti Pabaltijo kraštams ekonominę autonomiją. Deputatų kongresas balsavimo keliu pritarė ekonominio savarankiškumo suteikimui Pabaltijo kraštams jau nuo šių metų pabaigos. Pabaltijo kraštams sudaroma galimybė autonominiai nuo Maskvos naudoti gamtos išteklius, tvarkyti pramonę, transportą, vesti prekybą. Spaudos agentūros rašo, kad liaudies deputatų kongresas Maskvoje, nors ir pritaręs pasiūlymui dėl ekonominės autonomijos suteikimo Pabaltijui, šio pasiūlymo įstatyminiai dar nepatvirtino.

LRTV

Atstatytame paminkle žuvusiems už Lietuvos laisvę Skriaudžiuose, nauja memorialinė lenta pagaminta pagal senas nuotraukas

Atstatytas paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę Skriaudžiuose

Sovietų Sąjunga prisipažino

TSRS liaudies deputatų suvažiavimo komisija pripažino, kad 1939-ais metais Sovietų Sąjungos ir nacių Vokietijos pasirašytoji sutartis turėjo priedą - slaptą, papildomą protokolą, kurio pagrindu sutartį sudariusios šalys pasidalino šiaurės-rytų Europos valstybių teritorijomis. Apie komisijos padarytą išvadą pranešė vienas jos narių, deputatas istorikas Yuri Afanasevas, pažymėdamas, kad sovietų ir nacių susitarimo slaptieji protokoliai bus paskelbti viešumai jų pasirašymo penkiasdešimtmečio proga, šių metų rugpiūčio 23 dieną. Tą pačią dieną bus taip pat paskelbtos TSRS liaudies deputatų suvažiavimo 1939 metų Vokietijos Nepuolimo sutarties politinio ir teisinio vertinimo komisijos padarytos išvados. Užsienio spaudos agentūros plačiai pranešdamos apie komisijos nario istoriko Afanasevo pareiškimus, atkreipia dėmesį, jog tai pirmas atvejis, kai Sovietų Sąjungoje yra oficialiai ir viešai pripažįstamas sovietų ir nacių slaptųjų protokolų pasirašymas 1939-ais metais, nulėmęs trijų Pabaltijo valstybių, Lenkijos ir kai kurių kitų šiaurės-rytų Europos kraštų teritorijų likimą.

Liaudies deputatų suvažiavimo komisija TSRS-Vokietijos Nepuolimo sutarties vertinimui jau yra paruošusi padarytųjų išvadų projektą. Jame pažymima, kad komisijos įsitikinimu, krašte atsivėrus teisinės valstybės sukūrimo perspektyvai, reikalinga, kad būtų pateiktas tikras šalies politinės praeities vaizdas. Visų komisijos narių įsitikinimu, tikrai pilnas istorinės tiesos atskleidimas gali tarnauti, siekiant tikros tautų savitarpio pagarbos, pasitikėjimo, sustiprina tvirtą prisirišimą prie naujo politinio mąstymo, bendro Europos namo statybos. Remdamasi dokumentais ir moksliniais duomenimis, išklausiusi žinovų nuomonės, komisija priėjo prie šių išvadų:

Pirma: 1939-ais metais rugpiūčio 23d. pasirašyta sutartis tarp Vokietijos ir TSRS turėjo priedą - slaptą papildomą protokolą. Nors protokolo originalas nerastas nei sovietų, nei užsienio archyvuose, publikuotų tekstų autentiškumą reikia pripažinti įrodytu.

Antra: Komisija konstatuoja, kad slaptasis protokolas, tiek savo sudarymo metodu, tiek savo turiniu, buvo nukypimas nuo lenininių sovietų užsienio politikos principų. Juridiniu požiūriu, juo įvykdytas TSRS ir Vokietijos įtakos sferų pasidalijimas prieštarauja trečių šalių suverenitetui ir nepriklausomybei. Komisija konstatuoja, jog tuo metu TSRS ir Lietuvos, Latvijos bei Estijos santykiai buvo reguliuojami ištisos sutarčių sistema. Tų santykių pagrindą sudarė 1920-ais metais pasirašytosios taikos sutartys, taip pat Nepuolimo sutartys, sudarytos 1926-ais 33-iais metais, kuriomis dalyviai pasižadėjo abipusiškai bet kokiomis aplinkybėmis gerbti viena kitos suverenitetą, teritorinį vientisumą bei neliečiamybę.

Trečia: Komisija konstatuoja, jog derybos su fašistine Vokietija dėl slaptosios protokolo buvo Stalino ir Molotovo vedama slapta nuo sovietų liaudies, partijos ir aukščiausiosios tarybos deputatų. Tokiu būdu, jo sudarymas jokių būdu neatspindėjo sovietų liaudies valios, kuri neneša

atsakomybės už stalininės vadovybės veiklą.

Umus posūkis nuo nesutaikstomos kovos su fašizmu į bendradarbiavimą su fašistine Vokietija dezorientavo mases, demoralizuojančiai paveikė jėgas, kovojančias prieš agresiją ir karą.

Ketvirta: Atkreipdama dėmesį į minimo klausimo didelę politinę reikšmę, komisija liaudies deputatų suvažiavimui rekomenduoja:

A. Specialiu aktu patvirtinti 1939-ųjų metų rugpiūčio 23 d TSRS-Vokietijos nepuolimo ir tų pačių metų rugsėjo 28-os dienos sienų ir draugystės sutarčių, lygiai ir kitų 1939-41-ais metais sovietų ir vokiečių susitarimų anuliavimą ir pripažinti visus slaptus protokolus juridškai negaliojančiais ir

neveiksniais nuo jų pasirašymo momento.

B. Pasmerkti kaip nesuderinamus su leninine užsienio politika prieškarinės sovietinės vadovybės pažeidimus tų teisinių įsipareigojimų, kurie TSRS priimti trečiųjų šalių atžvilgiu pasmerkti naudojimą užsienio politikoje socializmui svetimų ultimatumų ir jėgos spaudimų metodų.

Pripažindama 1939-41-ųjų metų įvykių svarbą, komisija pasisako už tolesnį kompleksinį tyrimą.

Užsienio spaudos agentūros rašo, kad šiuo tarpu dar nėra žinoma, ar deputatų komisija kuo kitu papildys parengtąjį išvadų projektą, kai jo galutinė redakcija bus paskelbta rugpiūčio 23 dieną.

Pabaltiečių vėliavėlės „Time“ savaitraštyje

Milijoninio tiražo amerikiečių savaitraščio „Time“ naujausio numerio viršelį puošia Lietuvos trispalvė ir Estijos bei Latvijos valstybinės vėliavos. Jas išdidžiai rankose laiko besišypsančios jaunos pabaltietės mergaitės vieno mitingo, galbūt Vilniuje, metu. Lietuvaite laikanti Lietuvos trispalvę yra pačiame nuotraukos centre. Spalvingos trijų Pabaltijo kraštų valstybinės vėliavos kioskuose išstatyto amerikiečių savaitraščio viršelio nuotraukoje patraukia visų dėmesį. Vėliavos simbolizuoja Pabaltijo kraštuose dabar vyraujančias nuotaikas, kurias „Time“ korespondentas John Kohan vaizdžiai aprašo net keturių puslapių straipsnyje. Jis pristatomas stambia antrašte

„Nepriklausomybės šauksmas“. Straipsnis yra iliustruotas taip pat daug pasakančiomis nuotraukomis. Vienoje jų - minia demonstrantų Taline su priešakyje iškelto transparantu anglų kalba: „Maskva - šalin rankas nuo Estijos!“ Kitos dvi nuotraukos padarytos Lietuvoje. Vienoje - grupė jaunų lietuvių su trispalvėmis prie gėlėse skendančių karstų su buvusių tremtinių palaikais, kurie neseniai buvo iš Sibiro atgabenti atgal į Lietuvą. Kitoje nuotraukoje - dryžuotais kalinių rūbais apsirengę vyrai demonstruoja Vilniuje sovietų ir nacių pakto metinių proga. Vienas demonstrantų laiko iškėlęs transparantą su užrašu: „Likviduoti sovietų-nacių pakto padarinius“.

Ketvirtoje nuotraukoje matosi su Latvijos vėliavomis į demonstraciją Rygoje žygiojantys vyrai. „Time“ žurnalo straipsnis yra iliustruotas taip pat trijų Pabaltijo kraštų žemėlapiu, šalia jo pateikiant svarbesnes žinias apie Lietuvą, Latviją ir Estiją. Amerikietis žurnalistas John Kohan savo straipsnyje pagrindinį dėmesį skiria pabaltiečių siekiams atgauti suverenumą ir atstatyti Pabaltijo kraštų nepriklausomybę. Žurnalistas plačiai atpasakojęs, kuriomis priemonėmis pabaltiečiai siekia savųjų tikslų, straipsnio pabaigoje rašo: Jei Gorbačiovas apdairiai ir kilniai reaguos į Pabaltijo pasireiškiantį nacionalistinį judėjimą, jis laimėtų dviuose frontuose - reikšmingai pastūmėtų pirmyn pertvarkos procesą Sovietų Sąjungoje ir padėtų pašalinti vieną iš priežasčių, trukdančių Rytų ir Vakarų santykių eigą. LRTV

Roma. Popiežius Jonas Paulius II rugpjūčio 27d. paskelbė du dokumentus apie marksizmą ir nacizmą, primine 1939m. rugpjūčio 23d. nacių-bolševikų paktą, kuris buvo mirties sprendimas Pabaltijo valstybėms.

Varšuva. Solidarumo unijos aktyvistas, žurnalistas Tadeusz Mazowiecki, 62m. amžiaus, VIII.23 seimo išrinktas Lenkijos ministru pirmininku. Tokiom pareigom tai pirmasis katalikas Sovietų okupuotame krašte.

Gardino vyskupas Baltarusijai

Naujasis Baltarusijos katalikų vyskupas Tadas Kondrusevičius pranešė, kad artimiausiu laiku turėtų būti sugrąžinta tikintiesiems Minsko katedra, paversta vienos sporto draugijos būstine. Įtakingam italų dienraščiui „La Stampa“ duotame interview vyskupas Kondrusevičius pareiškė, kad per paskutiniuosius pusantrų metų Baltarusijos tikintiesiems jau buvo sugrąžintos keliolika bažnyčių ir, aplamai, tikinčiųjų padėtis šiame krašte yra kiek pagerėjusi, bet nėra normalizuota. Ypač smarkiai jaučiamas kunigų trūkimas: pavyzdžiui, Baltarusijoje yra apie 140 bažnyčių, o kunigų nėra kiek daugiau negu 60. Taigi, daugiau negu pusė visų bažnyčių neturi savo kunigo. Vyskupas Kondrusevičius išreiškė viltį, kad Baltarusijoje galės būti įkurta kunigų seminarija. Vyskupas yra pasiryžęs artimiausiu laiku seminarijos įkūrimo reikalą iškelti valdžiai. Vyskupas Kondrusevičius priminė italų dienraščio korespondentui, kad yra studijavęs Kauno kunigų seminarijoje, kur auklėtinių skaičius pastaruoju laiku yra padidėjęs, atkreipė dėmesį, kad Lietuvoje nuo šių metų rudens pradės veikti antroji kunigų seminarija Telšiuose, į kurią jau yra įsirašę kelios dešimtys studentų. Vyskupas išreiškė įsitikinimą, kad Sovietų Sąjungoje prasidėjęs persitvarkymas teigiamai atsilieps į Valstybės ir Bažnyčios santykius ir kad to pasekmėje galės būti išplėsta Bažnyčios veikla. Baltarusijos Bažnyčios gyvenimą reikia pradėti organizuoti nuo pat pradžios. Tai nebus lengvas uždavinys, pažymėjo vyskupas Kondrusevičius, bet su Dievo pagalba ir su kunigų bei pasauliečių tikinčiųjų parama viskas yra įmanoma. Dienraštis „La Stampa“ atkreipia dėmesį, kad Baltarusijos tikintieji daugiau negu 60 metų neturėjo savo vyskupo: paskutinis Minsko vyskupas Boleslovas Sloskans buvo paskirtas 1926-ais metais, bet po vienerių metų buvo įkalintas o vėliau ištremtas į Vakarų. Jis prieš aštuonius metus mirė Belgijoje. KL

Estijos aukščiausioji taryba patvirtino įstatymą pagal kurį balsavimo teisė Estijoje yra suteikiama tik tiems piliečiams, kurie bent dvejus metus yra pastoviai gyvenę Estijoje. Be to, pagal priimtąjį įstatymą, Estijoje galės įsidarbinti tik tie piliečiai, kurie bent penkerius metus gyvena Estijoje. Kaip pastebi spaudos agentūros, svarstant minėtą įstatymą, Estijos aukščiausioje taryboje vyko labai gyvos diskusijos. Įstatymui griežtai priešinosi rusai deputatai, bet, nepaisant to, jis buvo priimtas didele balsų dauguma, nors ir su kai kuriais pakeitimais. Estai siekė dar labiau suvaržyti svetimšalių teisę įsidarbinti Estijoje ir dalyvauti balsavimuose. Spaudos agentūros atkreipia dėmesį, kad estai siekia kaip nors apsisaugoti nuo rusų imigrantų antplūdžio ir nuo jų įtakos Estijos viešajame gyvenime. Rusai, kurie jau sudaro apie 27-nis procentus visų Estijos gyventojų, sukelia rimta grėsmę estų tautiniam iškilimui. Estai trokšta vėl tapti savo tėvynės tikraisiais šeiminkais.

Thousands of Lithuanians demonstrate in Vilnius to commemorate the 50th anniversary of the Soviet-Nazi pact.

Melbourno Kat. Moterų Draugijos šventė

Su dėkingumu savo globėjai šv. Mergelei Marijai, Melb. Liet. Kat. Moterų Draugijos narės, šeštadienį rugpjūčio 19 d., atšventė savo metinę šventę - Žolinę, Marijos Dangun Ėmimą.

Draugijos narės turi ko didžiutis: Nelaimėje ir liūdesyje 39 metus jo ištisia savo paguodos ir pagelbos ranką. Laimėje ar džiaugsmo moterų darbščios rankos paruošia vaišių stalus. Taip pat jos niekuomet neužmiršta paremti materialiai tautinio ir religinio gyvenimo reikalų. Tai viena iš gyvybingiausių organizacijų Melbournne. Ji visur mūsų visuomenėje, kur tik jų prašoma, kur tik jų pagalba ar talka reikalinga.

Savo šventę draugijos narės pradėjo gražiai gėlėmis išpuoštoje Lietuvos Kankinų kolpyčioje, Lietuvių Namuose. Šv. Mišios šv. Mergelės Marijos į Dangų Ėmimo garbei, už draugijos narens aukojo kun. Dr. Dauknys su kun. J.Petrausku. Skaitymus atliko draugijos narės J.Petraitenė ir V.Jablonskienė.

Po pamaldų vakarienei, prie gražiai papuoštų stalų, draugijos narės su antromis pusėmis susirinko į Lietuvių Namų klubo salę. Po kun. Dr. Dauknio sukalbėtos maldos, šilta skania vakariene vaišinosi apie šimtas dalyvavusių.

Džiugu buvo matyti iš ilgesnės kelionės po Europą ir Lietuvą sugrįžusią, draugijos pirmininkę Haliną Statkuvienę. Ji pasveikino visus taip gausiai susirinkusius ir pažadėjo papasakoti savo įspūdžius išgyventus iš naujo atgimstančioje Lietuvoje. Bet pirma ji pristatė komišką pasakotoją iš Džukijos, kurią gan vykusiai pavaidino Janina Malijauskienė. Savo kūrybos eilėraščių paskaitė sesė Aldona Vyšniauskienė, o sesė Rasa Statkuvienė paskaitė eilėraščių iš Lietuvos.

Labai visi laukė sesės pirm. H.Statkuvienės įspūdžių iš Lietuvos atpasakojimo, bet ji atsiprašė, kad tik suglaustai juos perduos, nes nenorinti per ilgai varginti susirinkusių. Pirmiausiai sesė Halina perdavė Lietuvos kardinolo Sladkevičiaus palaiminimą visai draugijai. Ji pareiškė, kad jis nuostabus žmogus, draugiškas, malonus. Savo paprastumu ir

šventumu jis žavi kiekvieną, kuris turi laimės jį aplankyti.

Sesė Halina viešėjo Vilniuje ir Kaune, pervažiavo visą Lietuvą, aplankė žymesnes vietas. Ji kviečia siųsti savo vaikus ir anūkus į Lietuvą, nes ir jie Lietuva bus sužavėti ir grįš stipriau patriotiniai nusiteikę.

Didelį įspūdį sesei Halinai sudarė Kalnų parkas, kur vyko istoriniai mūsų tautos įvykiai. Kur po 50 metų vėl suplevėsavo tautinė vėliava. Kur po ilgų metų tylos prabilo lietuviai į lietuvių, kaip į tikrą savo brolių; kur atsivėrė jų lūpos ir širdis... Ji patyrė, kad džiaugiasi dabar tėvai, kad gali laisvai, garsiai kalbėti su savo vaikais. Visur bažnyčiose matė pulkus sėdinčių vaikų ir jaunimo, kuriems laisvai aiškinamos religinės tiesos.

Sesė Halina turėjo laimės dalyvauti Kalnų parke išlydėti išvykstančius Zaliuosius į taikos žygi baidarėmis iki Klaipėdos. Ten buvo susirinkusios žaliosios jėgos į demonstraciją ir iš kaimyninių šalių, kad Pabaltijis netaptų branduoline zona. Daug gerų kalbėtojų ten dėstė savo nuosekliai mintis. Ji stebėjosi kaip lietuviai moka įdomiai, jautriai, su pakilusia nuotaika viską praversti. Sesė Halina vykusiai perdavė susirinkusiems ištraukas iš parengimų programos, taip, kad ir mes galėjome bent truputį pajusti Lietuvos žmonių dvasios gelmes.

Kaune buvo iškilmės prie Laisvės paminklo. Ekspedicija išvyko į tremtį parvežti tremtinių

palaikus į Tėvynę. Lietuvio išradinga, jautri siela palietė širdį kiekvieno dalyvio. Jie buvo išlydėti iškilmingomis pamaldomis Kauno katedroje. Sesė Halina susitiko Lietuvoje daug pasišventusių žmonių. Susipažino su buvusiais kaliniais, kurie dabar dirba, aukojasi, nežiūrint nei savo sveikatos, nei kas jų ateityje laukia.

Pamokslai katedroje gilūs, išmąstyti ant religijos ir tautinių pagrindų. Balandžio 15-16 dienomis Kaune vyko steigiamasis, atkuriamasis moterų sambūrio „Caritas“ suvažiavimas. Dabartinė „Caritas“ pirmininkė yra seselė Albina Pajerskaitė. Jų dvasios vadas yra kun. Sigaitas Tomkevičius. Jos užsimojo ten dideliems darbams. Siūnia geriausius linkėjimus Australijos draugijos sesėms. Gaila, kad tik labai suglaustai sesė pirmininkė atpasakojo savo įspūdžius iš Lietuvos. Tikimės, kad daugiau apie Lietuvą, kelionę po Europą ir stebuklingą vietovę Medugorje dar išgirsime.

Sesė pirmininkė padėjo p. Sparveliams ir sesėms padėjėjoms už skanios vakarienos pagaminimą ir gerą aptarnavimą. Šventės organizatorės buvo sesės G.Mackevičienė ir I.Jokubauskienė. Dalyviai prie kavos puodelio ir skanių pyragų dar trumpai pasidalino šventės įspūdžiais. Linkėtina Draugijai su džiaugsmu ir viltimi žengti į darbingus 40-tus metus. A.I.B.

A. † A. A. GRIKEPELIENĖ

Anastazija Grikepelienė 70 m. amžiaus mirė rugpjūčio 24 d. privačioje ligoninėje Essendone, giliame liūdesyje liko trys sūnūs: Algis, Alvydas ir Arūnas su šeimomis. Velionė buvo pašarvota Tobin koplyčioje North Melbourne. Laikė Rožančiaus ir bažnyčioje per Mišias garbės sargyboje tautiniais rūbais pasipuošusios stovėjo Gustė Ramanauskienė ir Jonė Zalkauskienė. Po Rožančiaus maldų atsisveikinimo žodį tarė Socialinės Globos Moterų Draugijos primininkė Emilija Šeikienė. Laidojimo šv. Mišias šv. Jono bažnyčioje VIII.29 aukojo kun. Pr. Dauknys, skaitymus atliko Danutė

Simankevičienė ir palydėta į Memorial Park kapines Altona. Nors tai buvo lietingas ir šaltas oras, tačiau velionę palydėti susirinko didelis tėvynainių būrys.

Velionė gimusi Utenoje, kur baigė gimnaziją ir dirbo įstaigoje, ištekėjo už Antano Grikepelio, kuris žuvo Melbourne traukinio katastrofoje 1971. Velionė Melbourne socialinės Globos Moterų draugijoje reikšė labai paslaugia ligonių ir vargstančių lankytoja ir jų globėja. Ji buvo sunkiai sužeista auto katastrofoje 1980 m. liepos 11 d., kai automobilį vairavo Bronė Šilvienė, kuri vietoje užsimušė. Nežiūrint ilgai užtrukusio pasveikimo, mūsų Anastazija ir vėl lankė ligonius, kol Dievas ją pasišaukė į amžinybę. Jos šviesus atminimas lydės mus ir skatins tarnauti artimui. PD

„Sąjūdžioinfo“ skyrius Čikagoje

Čikagoje yra įsikūręs Lietuvos Persitvarkymo sąjūdžio informacinis skyrius „Sąjūdžioinfo“. Tai tam tikra prasme Sąjūdžio sekretorijatas Jungtinėse Amerikos Valstybėse, atliekantis informacijos platinimo darbą ir padedantis Sąjūdžiui palaikyti ryšius su išeivija. „Sąjūdžioinfo“, pavyzdžiui, reikalui esant, padeda Sąjūdžio veikėjams Vilniuje susisiekti su žmonėmis Amerikoje, išeivijos lietuviams ir amerikiečiams teikia informacijas apie Sąjūdį, aprūpina Sąjūdį Vakarų spaudos straipsnių iškarpomis, iš Lietuvos į Ameriką atvykstantiems padeda užmegzti reikiamus kontaktus, jiems padeda įvairiais patarimais ir pan. Sąjūdžioinfo direktorė Čikagoje yra Rita Dapkutė. (Eur.L)

Australijos Lietuvių Fondas

Australijos Lietuvių Fondo Valdyba suteikė paramą: \$2000 Virginijai Bruožytei, \$500 Melbourne Apylinkės Valdybai, \$500 Baltic Research Foundation.

Gavome aukų: A.A. Kazimiero Pažeros atminimui - \$50 V. ir J.Jonavičiai (360) SA, \$20 G.Patupis (320) WA. \$35 J.J.Bačiūno Vardo Bibliotekos darbuotojos (85) SA, vietoj gėlių a.a.K.Pocieni.

\$200 Emilie Zinkevičienė, jos vyro Aleksandro mirties metinėms atžymėti.

Po \$10 E.Badauskienė ir V.B.Barkai, vietoj gėlių J.Tallat-Kelpšai mirus.

Ačiū aukotojams,

Vincas Ališauskas
AL Fondo išdininkas

Atsiūsta paminėti

Tėvynės Sargas 1989 Nr. 1 (71). Redaguoja Algirdas J. Kasulaitis Leidžia Popiežiaus XIII Lietratūros Fondas. Administruoja Adomas Viliušis, 4050 S. Campbell, Chicago ILL 60632, USA. Atskiro numerio kaina \$4. Turinyje: „Atsikūrė Krikščionių Demokratų Partija Lietuvoje“, „Lietuviški apmąstymai Nepriklausomybės šventėje“, „Krikščioniškoji demokratija Lietuvoje“, „Maceina apie Krupavičių, krikščionis demokratų ir frontininkus“, „Religinės laisvės pradininkas“, „Politinės veiklos sąlygos“ ir kt. Viršelį puošia Viktoro Petkaus nuotrauka - Lietuvos demokratų partijos atkūrėjas Lietuvoje, trim atvejais baustas ir nešęs vergijos pančius Sibiro lageriuose.

Antanas Lipskis KAI SAULE LIEPĖ, eilėraščiai. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1989m. Aplankas Antano Lipskio. Spausdino „Draugo“ spaustuvė 4545 West 63rd St, Chicago ILL. 60629. Kaina USA \$8. Poetui žmogus yra kaž kas labai didelio. Jis nei paukštis, nei žvėris, ne žuvis, nei skruzdė maža. Žmogus tačiau jam yra prirakintas prie žemės, kaip bruknė prie kekės rausvos.

Ričardas Mikutavičius KAD LIETUVA NEISSIVAIKSCIOTŲ, eilėraščiai variacijos donelaitine tema. Viršelyje K. Bagdano skulptūros „Donelaitis“ nuotraukine grafika. Išleido Ateities Literatūros Fondas, 7430 Sth Maplewood Ave, Chicago ILL. 60629. Spaudė „Draugo“ spaustuvė. Kaina USA \$5. Poetas gimęs 1935m. Kaune, į kunigus įšventintas 1958. Trylika metų klebonavo Tytuvėnų parapijoje, dabar Babtuose. Visą laiką domėjosi poezija ir pats ją rašė. Šioje neįprastų eilėraščių knygoje, jos braižo ir visos stuktūros prasme, pateikiama poezija skirta Kristijonui Donelaičiui - jo gimimo 275 metų sukaktuvėms.

Tėviškės Aidų Loterija

Galima laimėti:

1. Spalvota TV 48 cm ekranas-AIKO naujas. Dovanojo V. Koženiaskaitė-Rosato.
2. Paveikslas „Pamiškė“. Dovanojo dail. J. Baukus.
3. Paveikslas „Motinėle prie sodybos“. Dovanojo dail. J. Baukus.
4. Paveikslas „Audringas vakaras“. Dovanojo dail. J. Baukus.
5. Paveikslas „Abstraktas“. Dovanojo dail. J. Baukus.
6. AM/FM Clock Radio Cassette Player. Dovanojo Juozas Baumil.

Dar daugiau smulkesnių laimėjimų. Bilietai po \$1, visa knygutė 10 bilietų \$10. Bilietus platina Federacijos Valdyba Melbourne sėkmadieniais prieš pamaldas, kitur Federacijos įgaliotiniai.

Loterijos traukimas Tautos Šventės minėjimo dieną Melbourne Lietuvių Namuose pietų metu rugėjo 10d.

Bandykite laimę - paremkime „Tėviškės Aidus“!

Australijos Lietuvių Katalikų Federacijos Valdyba

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Kristina Stasytė, 29m. amžiaus, mirė VIII.23, Adomo ir Veronikos Stasyčių duktė. Palaidojo iš australų bažnyčios St. Mary's, East St. Kilda, VIII.29 ir palydėta į Fawkner krematoriumą.

Anastazija Griepelienė, 70 metų amžiaus, mirė Baronor ligoninėje, West Essendon, aprūpinta Sv. Sakramentais, VIII.24. Rožančius kalbėtas Tobin koplyčioje ir palydėta iš Sv. Jono bažnyčios VIII.29 į Memorial kapines Altona, šalia savo vyro Antano Griepelio, mirusio 1971.VI.21.

Tautos Fondo Atstovybė Tautos šventės minėjimo dieną Lietuvių namuose renka aukas Lietuvos Laisvės kovai, kuriai vadovauja Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas. Siuo sprendžiamu Tėvynės laisvės momentu visi paremkime pagal savo išgales.

Geelonge Tautos šventės pamaldos St. John's bažnyčioje, St. David Street, Geelong North, rugsėjo 17d. sekmadienį, 9.30 val.

Latrobe Valley, Sale bei apylinkių lietuviams Tautos šventės pamaldos Sabrinškų sodyboje Moe rugsėjo 24d., sekmadienį 12 val. Po pamaldų - minėjimas.

MELBOURNAS

Tautos šventės Minėjimas.

Minėjimas įvyks rugsėjo 10d. Iškilmingos pamaldos 12 val. Sv. Jono bažnyčioje. Paskaita ir meninė dalis Lietuvių namuose 2.30 val. Senatorius Jim Short kalbės apie savo kelionę į ok. Lietuvą.

ALB Melbourne Apylinkės Valdyba

GEELONGAS

Geelonge Tautos šventės minėjimas įvyks rugsėjo 17d. Pamaldomis 9.30 val. ryto šv. Jono bažnyčioje. Organizacijos dalyvauja su savo vėliavomis. Pakviesta ir DLK Vytenio šaulių kuopa. Paskaitą skaitys K. Lynikas. Meninę dalį atliks „Dainos Sambūrio“ choras.

ALB Geelongo Apylinkės Valdyba

Australija ir Naujoji Zelandija

Maldos apaštalavimas

Jo šventenybė popiežius Jonas Paulius II Maldos Apaštalavimo nariams rugsėjo mėn. skyrė šią intenciją: Kad jauni žmonės, Sv. Rašto paskatinti, suprastų laisvės, žmogaus progreso ir bendros gerovės idealus.

Jaunimo Kryžkeliai

Jaunas žmogus, atsistojęs ties beribia ateitimi, turi daug didesnių gyvenimo krypties pasirinkimų, negu kiti. Jam tenka padaryti sprendimus, kurie nulems visą jo egzistenciją. Nuo tų sprendimų priklausys visa jo paties ateities konstrukcija. Dabartinėje kartoje jaunimas jaučiasi nesaugus ir dažnai baiminasi, kai jam tenka prisiimti konkretūs uždaviniai, kurių vykdymas užims ilgą laiką. Daugelis iš jų persigalvoja, keičia sprendimus ir pasirinkimus arba nuolat delsia savo sprendimų vykdyme.

Dvasiški ir švietimo vadai privalo padėti jiems protingai ir sąmoningai sudaryti planą tokiai jų egzistencijai, kuriame vyratų teisingi pasirinkimai, o kiti atmeti. Dievo nustatytoje tvarkoje kiekvienas yra pašauktas tobulam išsivystymui, nes pats gyvenimas yra pašaukimas. Jauni žmonės aukštai vertina žmogaus asmens didingumą, inteligenciją, tiesą, asmens laisvę, solidarumą, teisėtumą, draugiškumą, taiką. Tos visos vertybės yra inkorporuotos krikščioniškoje doktrinoje: tikėjimas, palaiminimai, gyvenimas malonėje, krikščioniška meilė ir išganymas per Kristų.

Deja, šių dienų socialinė aplinka nėra palanki tokiam pasirinkimui, nes jaunimas gyvena dabar susimaišiusiame ir priešingybių pilname pasaulyje. Jie girdi apie moralines asmens vertybes ir idealus iš vienos pusės, o iš kitos - jie mato egoizmą, nežabojamą ambiciją, priespaudą, smurtą, korupciją ir indiferenciją, atmetančią šias vertybes tiek

praktiškame gyvenime, tiek tikėjimo srityje. Todėl nestebėtina, kad daugelis iš jaunimo pasirenka klaidingas „gerybes“, pav., bet kokia kaina iškilti, pasidaryti tuoj pat turtingais, gyventi fiziniame pasitenkinime, neveniant smurto ir tenkintis seksu. Rezultate, visa tai priveda prie nusivylimo ir prie likiminio klausymo - ar mano gyvenimas turi bet kokią vertę ir prasmę ir ar apsimoka gyventi? Atsakius į tai neigiamai, prieinama prie narkotikų, alkoholio ir galiausiai prie savizudystės, tam, kad užmiršti beprasmiškumą kelionės, neturinčios jokio tikslo.

Į šių dienų susipynusius gyvenimiškus klausimus tikrai Kristus duoda patenkiamus atsakymus savo paties gyvenimu, savo mums paliktu mokslu ir visa apimančia meile. Tikėjimas, kurį jaunas žmogus pasirenka pagrindiniu gyvenimo principu, leidžia jam suprasti gyvenimo prasmę ir per tai nusveria jo pasirinkimą profesijos, gyvenimo sąlygu ir visuomeninės ar dvasinės tarnybos.

Todėl mūsų maldos tepasiekia ir lydi viso pasaulio jaunimą, kuris savo jaunystę priima ne tik kaip privilegijuotą gyvenimo periodą, bet taip pat kaip rimtos atsakomybės laikotarpį. (Pagal Raffaele Sacco)
Kun. S. Gaidelis, S

A. †A. ROŽĖ STABINGIENĖ

Sesuo Julija Fridt su sūnumi Alvydu nuvykę į tolimą Sibirą, po dviejų savaičių vargingos kelionės, tremtinės motinos palaikus parvežė į tėviškę, Dzūkiją. Pašarvojo pas brolienę Anelę Petroškuose. Į laidotuves suvažiavo Lietuvoje gyvenantys jos vaikai, anūikai su šeimomis, giminės ir vietiniai gyventojai.

Liepos 15d. Veisiejų parapijos bažnyčioje klebonas aukojo gedulingas Sv. Mišias, pasakė gražų pamokslą ir mirusios palaikus palydėjo į kapines. Prie kapo duobės atsisveikino jos sūnus Alfonsas, tai progai savo sukurtais poezijos žodžiais:-

Jie grįžta

(Mamai ir visoms genocido aukoms)

Nuo Laptevų jūros, Lenos pakrančių,

Nuo šachtų Vorkutos, iš tundrų, taigų,

Jie ten nukankinti, iš bado, iš šalčio,

Sugrįžta į žemę gimtųjų laukų...

Jie grįžta į savo protevių žemę,

Jie grįžta į atmintį savo tautos,

Jie grįžta kur gimė, augo, gyveno,

Jie grįžta iš tos klaičios tolumos...

Nelydi jų durtuvai, šunes pikti,
Kareiviai su savo šlykščiausiais keiksmiais,
Nebilda vagonai, vagonai pilni,
To skausmo, ašarų, grotuotais angais.

Grįžai mano mama iš šaltojo kapo,
Iš šaltojo kapo nuo Lenos krantų,
Tu ten ištrepta savo mirtį suradus
Nuo bado, nuo šalčio, be savo namų...

Ant kapo vien augo žolės laukinės,
Kryželis supuvęs, seniai jo nėra
Jūniekas nelankė net dieną Vėlinių,
Tik Sibiro vėjai su savo rauda...

Grįžtai tu, mama, į pilką žemę,
Į Nemuno šalį, į bočių kapus,
Į žemę Marijos papuoštą berželiais
Grįžtai tu kankene iš tos klaičios.

Gėlėm puoši tavo kapą šiandieną,
Ir pinsim vainiką iš savo maldų,
Zvakes mes uždegsime Vėlinių dieną,
Cia amžiams grįžai iš šaltųjų taigų...

Nuo Laptevų jūros, Lenos pakrančių

Nuo šachtų Vorkutos, iš tundrų, taigų

Jie, žuvę nuo bado, nuo Sibiro šalčių,

Sugrįžta pakilę iš savo kapų...

Kunigui sukalbėjus maldas, visi pagiedojo Marija, Marija ir Lietuvos himna. Palaidota šeimos kape, kur anksčiau palaidota iš Sibiro grįžę velionės vyras Juozas, sūnus Antanas ir duktė Onutė.

Mylima mūsų Mama, Tavo brangiam atminimui katalikiškam laikraščiui „Tėviškės aidams“ aukojo \$200.

Sūnus Vincas Stagis,
Main Ridge, Australia

Tremtinių veikla Lietuvoje

Mūsų mamytes palaikus pargabeno į Tėviškę. Mes jos vaikai norime tinkamai pagerbti. Brolis Alfonsas, tai progai sukūrė eileraštį, kurį paskaitė laidojimo metu.

Brolio eileraščiai rūstoki. Jaunystėje jis daug pergyveno. Būdamas 20 metų jaunuolis, 1945 metais buvo areštuotas, tarytas po kalėjimus. Vėliau ištreptas į Siaurės Sibirą, kur retas išliko gyvas. Todėl jo kūryba persisunkusi kančia ir tautos nelaime.

Siuo metų Lietuvoje susikūrė tremtinių klubai. Jie ruošia suvažiavimus. Juose skaito savo kūrybą. Neseniai toks suvažiavimas įvyko Veisiejuose, suvažiavo tūkstančiai buvusių tremtinių su šeimomis. Po pamaldų bažnyčioje, susirinkę miestelio parke skaitė savo kūrybą. Čia ir brolis dalyvavo su savo eileraščiais. Neseniai Marijampolėje susirinko apie 500 tremtinių, pasirodė su savo kūryba. Alfonsas irgi paskaitė savo keturis eileraščius.

Jis man rašo: kad mes išeiviai negalime suprasti ir atjausti mūsų tautos patirtas kančias, ištremtųjų pergyvenimus ir mirtį tremtyje.

Nuoširdūs linkėjimai kilniame spaudos darbe.

Vincas Stagis

A. †A. A. Griepelienei

mirus, jos sūnus Algi, Alvydą, Arūną, jų šeimas ir brolių Henriką Lietuvoje, gilaus skausmo valandoje, nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

Soc. Globos Moterų D-ja Melbourne

Tėviškės Aidų balius

Spalio 7d. šeštadienį
Melbourne lietuvių namuose.
Balialis pradžia 7 val. vak.
Šokiams gros kontinentalinis orkestras. Gera vakarienė.
Staigmenos loterijoj.
Gėrimai Klubu bufete.
Pakvietimai visiems po \$16.
Stalus užsisakyti pas Federacijos vicepirmininką Edvardą Sidlauską telef. 366-2087 ar pas Valdybos narį Antaną Jankevičių telef. 458-4229, sekmadieniais prie bažnyčios.
ALK Federacijos Valdyb

ADELAIDE

Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos metinė šventė

Šventė ir apsiniaukusiai dienai suteikia giedros atšvaitus. Šventė ir braškančiai sveikatai priduoja tvirtumo. Ji įvelka mus į šventiškus rūbus, ji praskaidrina mūsų pilkas kasdienybės nuotaikas, ji iššaukia šypsenas mūsų veiduose, ji panaikina nuovargį ir darbų įtampą, ji suteikia sielai sparnus.

Tai apibendrinimas įspūdžių iš ALK Moterų dr-jos metinės šventės rugpjūčio 12 ir 13 dienomis Adelaidėje, kuri valdybos rūpestingai paruoštais renginiais šventiškomis nuotakomis apglėbė visą mūsų šv. Kazimiero parapiją.

Šventė buvo pradėta šeštadienį lietuviška radijo valanda, kurios programą pravedė dr-jos pirm. S.Pusdešrienė, prasmingai sugretinusi draugijos 29-rių metų veiklą Adelaidėje su įvykiais Dievui ir Lietuvai atgimstančioje Tėvynėje, paraginusi ir mus neatsilikti tai parodant gausiu dalyvavimu visuose lietuviškuose renginiuose ir pamaldose mūsų šv. Kazimiero bažnyčioje. Žolinės religinę prasmę tartame žodyje nušveitė kun. J.Petraitis. Radijo valandos didžiąją dalį užėmė Pr. Pusdešrio parašytas vaidinimas „Grižimas“, kuriame buvo pavaizduoti jausmingi vienos adelaidiškės įspūdžiai, jai nuvykus į Lietuvą. Radijo vaizdelyje dalyvavo: Judita Nekrošienė, Elena Bulienė, Salomeja Vasiliauskienė ir Jeronimas Miliuskas.

Sekančiu šventės renginiu buvo šeštadienio vakare šv. Kazimiero bažnyčioje įvykusi Šventoji valanda su Mergele Marija. Kun. J.Petraičio prarastose Svč. Sakramento pagarbinimo pamaldose išklausėme jo konferenciją apie Dievo Motiną. Marijai parinktas giesmės nuotaikingai giedojo moterų kvartetas „Nemuno dukros“, vadovaujamas S.Pusdešrienės. Tarp giesmių Mergelei Marijai skirtus skaitinius skaitė E.Bulienė, R.Kubilienė ir S.Vasiliauskienė. Toje gilių minčių ir tyro jausmo religinėje vakaronėje dalyvavo gana daug maldininkų.

Sekmadienį, prieš mišias šv. Kazimiero bažnyčioje sukalbėjusios rožinio dalį už gyvas ir mirusias Draugijos nares, liet. kat. moterys sumoje dalyvavo nemažu būriu organizuotai, su Dr-jos vėliava, daugelis pasipuošusios tautiniais rūbais. Žolinės šventinimui žolynus pintinėlėse atnešė G.Damaševičienė ir A.Zakarevičienė. Kun. J.Petraičio Dr-jos intencija aukotose mišiose skaitinius skaitė J.Nekrošienė, Tikinčiųjų maldoje pavardėmis išskaičiavusi 11 mirusių Dr-jos narių. auką atnešė J.Janilionienė ir G.Damaševičienė. Mišiose Marijai skirtas giesmės gražiai pagiedojo N.Stapleton vedamas Bažnytinis šv. Kazimiero choras.

Po mišių Liet. kat. centro salėje įvyko Padėkos vaisės - pietūs,

kuriuos Dr-ja jau eilę metų savo metinėje šventėje paruošia Dr-jos narėms, rėmėjams, talkininkams ir bičiuliams. Prie gražiai narcizais papuoštų stalų susėdo apie 120. Dr-jos pirmininkei pasveikinus susirinkusius ir kun. J.Petraičiui palaiminus maistą ir vaišių dalyvius, visi buvo sočiai pavaišinti. Tada Dr-jos pirmininkė ilgesnėje kalboje pareiškė dėkingumą metų laikotarpyje

Dr-jai talkininkavusiems ir kitais būdais padėjusiems. Po kun. klebono sveikinimo žodžio „Nemuno dukros“ giedrioje nuotaikoje padainavo pora dainų. Prie kavos Draugiją metinėje šventėje sveikino: V.Baltutis - Parapijos tarybos vadu,

V.Opulskis - teatro „Vaidila“ ir Bažnytinio choro vardu, A.Kubilius - ateitininkų vardu ir Pr. Pusdešris - ALK Federacijos valdybos vardu. Tarp sveikinimų vis buvo įpintos dainos iš Dr-jos valdybos tai progai paruošto ir dalyviams išdalinto dainorėlio. Pietūs užbaigti visiems sugiedojus „Lietuva brangi“ ir „Marija, Marija“, tačiau šventiška nuotaika dar ilgai neleido pakilti nuo stalų. Juk Liet. kat. moterų dr-jos šventė tik kartą metuose.

O po dviejų savaitių įvyks Dr-jos metinis susirinkimas. Naujos valdybos rinkimas. Prasidės veiklos nauji metai. Telaimina jus globėja pasirinktoji Aušros vartų Mergelė - Gailestingumo Motina. Pr.P.

Amerikietis senatorius Jessy Helms

Amerikietis senatorius Jessy Helms iš Šiaurės Karolainos valstijos, yra pateikęs Senatui rezoliuciją, kuria Jungtinių Amerikos Valstybių Kongresas raginamas rugpjūčio dvidešimt trečiąją paskelbti vadinamąją „Juodojo Kaspino diena“, tuo būdu atitinkamai atžymint sovietų ir nacių suokalbio pasirašymo penkiasdešimtąsias metines. Pristatydama rezoliuciją, senatorius Helms atkreipė Senato dėmesį į gėdingojo suokalbio tragišką pasekmę trim Pabaltijo valstybėm: jų nepriklausomybės panaikinimą ir prievartinį įjungimą į Sovietų Sąjungą. Hitlerio ir Stalino tragiškas palikimas, pažymėjo senatorius Helms, iki šiol tebėra gyvas Pabaltijo kraštuose. Tebesitęsianti neteisėta trijų Pabaltijo kraštų inkorporacija į Sovietų Sąjungą yra niūrus baisiausių dvidešimtojo amžiaus tironų nusikaltimų priminimas. Pabaltijo žmonės yra priversti prieš savo valią likti Stalino vergijoje. Senatorius, betgi, pastebėjo, kad per penkiasdešimt metų Estijos, Latvijos ir Lietuvos žmonės nepasidavė sovietiniam melui. Narsios tautinės grupės siekia ištraukti tiesą į paviršių. Estijos ir Latvijos liaudies frontų ir Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio nuolatinis spaudimas, kalbėjo senatorius Helms, privertė Sovietų Sąjungą paskelbti ir viešai pripažinti neteisėtais 1939-ųjų metų įvykius. Sovietai gerai žino, pažymėjo senatorius, jog slaptųjų protokolų turinys aiškiai parodo, kad Pabaltijo valstybės ne laisvu noru įstojo į Sovietų Sąjungą. Atkreipęs Senato narių dėmesį į tai, kad rugpjūčio dvidešimt trečiąją šimtai tūkstančių estų, latvių ir lietuvių susirinko savo sostinėse prisiminti tragišką savo istorijos dieną, Jessy Helms pažymėjo, jog negalima leisti, kad ši diena praeitų nepastebėta Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Dėl to jis ir ryžosi

pristatyti Senatui rezoliuciją, kuria kviečiama rugpjūčio dvidešimt trečiąją paskelbti „Juodojo Kaspino diena“ tuo būdu drauge akivaizdžiai pasmerkiant sovietų ir nacių suokalbi, jo pasirašymo penkiasdešimtųjų metų dieną. Šia rezoliucija, pažymėjo baigdamas senatorius Helms, Sovietų Sąjunga paprasčiausiai raginama sutikti su tuo, ką laisvasis pasaulis jau žino, būtent, kad Pabaltijo valstybės 1940-ais metais buvo netaisėtai okupuotos ir iki šiol prieš savo valią tebebūdmos Sovietų Sąjungoje, kovoja už tautinį apsisprendimą, nepriklausomybę ir suverenitetą.

LRTV

Iš Lietuvos patiriama, kad Užugario mokykla, Ukmergės rajone, nuo rugsėjo pirmos dienos bus vadinama Antano Smetonos vardu. Praėjusį šeštadienį, Antano Smetonos gimtinėje, pirmą kartą po 50-ies metų, buvo viešai atžymėtos pirmojo ir paskutiniojo nepriklausomos Lietuvos respublikos prezidento 115-os gimimo metinės. Ta proga ir buvo nuspręsta Užugario mokyklą pavadinti Antano Smetonos vardu.

Ieškau pusbrolio Bernoto Justino, Petro, gimusio apie 1924m. Kretingos apskrityje, Kulių valsčiuje, Tilvikų kaime, gyvenusio Geraltone Vakarų Australijoje. Prašome atsiliepti! Stasė Martinkutė-Zulumskienė, Vytauto gatvė 36, Kretinga, Lietuva.

REMK AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ FONDA

nes jo tikslas yra:- Skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių apraiškas AUSTRALIJOJ. Fondą stiprinsime ir jį ugdysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.
50 Errol Street, North Melbourne, Victoria.

Visą korespondenciją ir aukas prašome siųsti adresu:
P.O. Box 11, North Melbourne. Vic. 3051
A.L. Fondo Valdyba.

HOBARTAS

Hobarto Lietuvių Bendruomenė ruošia Tautos Šventės rugsėjo 8-tos ir „Varpo“ 100 metų sukakties minėjimą.

„Iš praeities tavo sūnūs te stipribę semia“, rašė Vincas Kudirka eilėrašty, kuris pavirto Tautos Himnu.

Tasmanijos lietuviai! Susirinkite ir pasisemkite tos stiprybės minėdami šiuos du reikšmingus įvykius iš mūsų praeities. Tos stiprybės reikia ir reikės visiems. Lietuva dar nėra laisva ir gal būt dar daug darbo ir jėgų pareikalaus kol laisvė bus iškovota.

Minėjimas rengiamas pas ponus Sikšnius, 43 Easton Ave., Moonah West, rugsėjo mėn. 16 d., šeštą valandą vakare.

Po minėjimo moterų komitetas atsilankiusius pavaišins kava, arbata ir užkandžiais. Kitus gėrimus atsineškite savo.

Hobarto Apylinkės Lietuvių Bendruomenės Valdyba

Sporto Šventė Hobarte

Norintieji vykti į sporto šventę Hobarte, kartu su Melbourne „Varpo“ sportininkais, prašom skambinti p. Mickui. Darbo Nr. 640 8558, Namų Nr. 458 1480.

BURIASI PARTIZANAI

Vilniuje į vieną organizaciją buriasi Lietuvos pokario rezistencijos partizanai. „Tęsdama pokario kovą, Lietuvos priešokupacinė partizanija šiuo metu orientuojasi į susitelkimą Lietuvos nepriklausomybei atgauti, tarptautinės teisės pagrindu. — sakoma organizacinės grupės, kurią sudaro buvę Lietuvos partizanai, pareiškime. Išlaisvinta Lietuva turi tapti demokratiška valstybe, kurioje būtų atgaivintos ir toliau kuriamos dvasinės, medžiaginės ir kultūrinės tautos bei visų Lietuvos gyventojų vertybės.

Mes, Lietuvos partizanai, — tęsiama pareiškime. — visiškai palaikome š.m. birželio mėn. bado akcijos reikalavimus, palaikome ir remiame parašų rinkimą dėl Molotovo-Ribbentropo pakto pasėkmių visiško likvidavimo — okupacinės kariuomenės išvedimo iš Lietuvos. Remiame politinius judėjimus Lietuvoje nepriklausomybei atgauti, teisės srityje laikomės maksimalaus humanizmo, vadovaujamės tarptautinės teisės normomis, priimtomis SNO; reikalaujame sudaryti sąlygas netrukdomai veikti lietuviškoms mokykloms ir lietuviškoms organizacijoms prūsų žemėje, sugrąžinti lietuviškus pavadinimus miestams ir vietovėms Prūsijoje“.

Susibūrę Lietuvos partizanai taip pat pareiškė, kad „sieks sugrąžinti Lietuvai (...) priklausancias atplėtas baltų žemes. Prūsiją su Karaliaučiaus kraštu, Lenkijos ir bolševikų okupuotas Baltarusijos šiuo metu valdomas teritorijas, ieškos trūkstančių dokumentų apie rezistenciją“

„TEVIŠKES AIDAI“ yra vienintelis Australijos lietuvių katalikų laikraštis. Visi juos remkime. Iš anksto prisijuokime prenumeratos mokesčių, įrašykime „Tėviškės Aidus“ į savo Testamentą. Katalikiška spauda reikalinga visada!